Anul al 55-lea 14 Pagini EXEMPLARUL { In România: 3 lei / In străinătate: 6 lei 14 Pagini Nr. 42 Sâmbătă 12 Februarie 1938
Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120.288/932
P I I I I

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Câte 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Apărarea patrimoniului public

Aproape că nu e zi în care opinia publică să nu ia cunoștință cu destulă amărăciune de o nouă fraudă, de lipsuri sau deturnări de fonduri, în gestiunile administrațiilor publice.

Absența unui control serios al celor puși să administreze bunurile statului, ale comunelor și județelor, precum și al celor însărcinați cu mânuirea banului public. are ca rezultat irosire de fonduri cari în loc să folosească obștei în genere și prosperității instituțiilor, intră în buzunarul celor lipsiți de simțul corectitudinei și al datoriei.

Anchetele din ultima vreme la unele instituții și administrații comunale invederează această tristă situație.

La Brăila, un fost primar e trimis în fața justiției pentru sustragere de fonduri, punându-i-se sechestru pe întreaga avere până la completa despăgubire a comunei.

La Camera de muncă din Capitală ancheta administrativă descoperă mari fraude în sarcina fostului președinte, care a condus timp de patru ani această instituție muncitorească.

In alte câteva orașe din țară și prefecturi de județe, anchetele sunt în curs.

De ce toate acestea ?

Pentru că politicianismul cu toate consecințele lui dezastruoase și-a întins tentaculele în administrația tuturor instituțiilor publice.

Partidele politice când vin la cârma țării vor să-și satisfacă întreaga clientelă politică, fără să țină seamă de criterii de selecționare și de simțul de răspundere și corectitudine al celor puși să gospodărească bunurile publice.

Oamenii aceștia căpătuiți printr'un joc al norocului, confundă banul public cu buzunarul lor.

Pentru stârpirea acestor năravuri, pentru introducerea cinstei în administrație, sancțiunile cât de severe împotriva incorecților nu trebue să întârzie.

Avem o lege pentru apărarea patrimoniului public, care prevede confiscarea averii celui care a furat banul statului sau al instituțiilor cu caracter public.

Legea aceasta nu trebue să rămână literă moartă.

Să se aplice fierul roșu, fără cruțare, împotriva tuturor fraudatorilor și prevaricatorilor, spre a se înlătura discreditul din jurul unor instituții, menite să servească colectivitatea.

Cooperația și politica

de I. VION

Dizolvarea consiliilor institutelor cooperatiste și instalarea la conducere a unor comisii interimare, au readus în discuție nefericitul amestec al politicii în cooperație.

Greșala nu este de azi și nu trebue să uităm că liberalii cari protestează azi, au întrebuințat aproape aceleași metode, spre a înlătura pe conducătorii național-țărăniști din cooperație ! Se schimbă guvernele dar procedeele rămân aceleași.

Și partidele politice sunt de acord că trebue introdusă o „despoliticianizare" a cooperației, fiecare ținând însă să-și plaseze partizanii și să înlăture adversarii, fără ca la alegerea elementelor de conducere să predomine criteriul de pregătire și pricepere în materie.

Cooperația în sine e o rețea de așezăminte cu capital particular; pentru avantagiile pe care le dă statul prin legi speciale de încurajare, oficialitatea poate să aibă un drept de control, pe care din păcate nu-l exercită nici când trebue, nici cu toată severitatea necesară, dar nu poate să-și însușească dreptul efectiv de conducere.

Sunt 7000 de societăți cooperative din care 4000 de bănci populare și 3000 de cooperative economice, de consum, producție agricolă, etc. cari însumează banul subscriitorilor particulari, cari toți la un loc își aleg conducătorii în care au încredere.

Banca centrală cooperativă doar, creată prin legea din 1929, are capitalul de un miliard subscris jumătate de stat, jumătate de diferite federale și cooperative.

Nu e momentul să insistăm și să zugrăvim roadele pe care le-a dat cooperația în alte țări. Trecând peste greșelile și risipa, cari din nefericire crease în jurul cooperației românești, o atmosferă de suspiciune, guvernele n'au dat însă toată atenția cuvenită operei pe care ar fi putut s'o înfăptuiască sistemul cooperatist.

Ce câmp larg de activitate ar fi trebuit să aibă cooperația, pentru ca după reforma agrară, să pună în valoare munca productivă a țăranilor, prin credite de întreținere, de exploatare, de investiție, de cumpărări de proprietăți și mai ales de valorificare a produselor !

Aci stă toată problema și politica întreagă economică

(Continuare în pagina 2-a)

Politica austriacă
față de schimbările politice din Germania

Schimbările radicale intervenite în conducerea afacerilor externe ale Germaniei au avut, între altele, drept urmare, și rechemarea d-lui von Pappen, trimisul extraordinar al d-lui Hitler la Viena.

Misiunea d-lui von Pappen a avut obiectivul principal să pregătească accesiunea la guvern, la Viena, a național-socialiștilor, întâiu prin participarea la viața publică a nazismului austriac și în al doilea rând prin obținerea unui plebiscit, care ar fi dat majoritatea în Republica federală elementelor hitleriste.

După încercarea neizbutită din vara lui 1934, când prin asasinarea lui Dolfuss, nazismul a urmărit realizarea Anschulussului, pe calea unei lovituri violente, politica d-lui von Pappen nu mai urmăria înfăptuirea unei uniuni teritoriale sau politice cu Austria, ci tindea la așa numita „Gleichschaltung" la stabilirea unei identități de regim între Viena și Berlin. Pentru Germania, ar fi fost deci indiferent, dacă Austria devenia, sau nu, brună pe harta Europei, din moment ce existența unui regim legal național-socialist la Viena asigura unitatea politică între Austria și Reich.

Această politică nu a reușit până acum, sau mai bine zis a reușit în foarte mică parte. Din punct de vedere internațional, Austria trăește și astăzi, într'un regim de echilibru politic ne stabil, care încearcă să împace două tendințe contrare : independența Austriei cu orientarea spre Germania nazistă și protocoalele dela Roma cu convenția austro-germană din 11 Iulie 1936.

Protocoalele dela Roma erau un instrument diplomatic destinat a ajuta Austria din punct de vedere economic, printr'un regim de preferințe vamale și a o sprijini în lupta ei pentru independența politică, cu ajutorul diplomației italiene.

Când d. Mussolini, după terminarea războiului etiopian, a crezut folositor să îndrume politica externă a Italiei spre Berlin, spre a asigura cooperarea italo-germană în alte chestiuni internaționale mai importante sau mai urgente, devenia necesar un regim de compromis în Austria, între influența italiană și cea germană. Diplomația italiană îndemna atunci pe cancelarul Schuschnigg să încheie convenția din 11 Iulie 1936. Prin acest act, în linii generale, Germania se obliga să respecte independența austriacă, iar Austria, la rândul ei, constata că este un stat german și se obliga să conformeze politica ei față de Reich acestei constatări. Restabilirea de raporturi normale între cele două țări era o contribuție la pace în Europa Centrală și dispensa Italia de necesitatea de a mai păstra trupe pe frontiera Bremenului. Dar ea nu împiedeca din partea naziștilor austriaci încercarea de a înlătura la Viena, regimul actual.

In ultimul an, această încercare s'a tradus prin încorporarea în frontul patriotic al d-lui Schuschnigg a unora din elementele socialiste și prin participarea la guvern a câtorva bărbați politici cu simpatii pentru Germania.

Cancelarul federal, domnul Schuschnigg a veghiat însă cu multă atenție ca echilibrul politicii sale interne și externe să nu fie turburat, menținând politica protocoalelor de la Roma și negociind totdeodată cu Berlinul spre a transforma convenția din 11 Iulie 1936 într'un instrument de colaborare și bună vecinătate cu Germania. Când a fost nevoie însă de măsuri energice, în contra nazismului, cancelarul n'a ezitat să le ia. Acum două săptămâni a închis așa zisa casă brună de la Viena — statul major al național-socialismu-

(Continuare în pagina 2-a)

11 Februarie 1866

de EM. HAGI MOSCO

La 24 Ianuarie s'a prăznuit faptul covârșitor în istoria neamului a Unirii dela 1859, care, deși premergătoare neatârnării și întregirii pământului românesc, este un act de sine stătător. Acel sub care a fost hărăzit să se înfăptuiască aceasta, a fost Alexandru Cuza. Fără îndoială că și el a avut clipe de scăderi, dar domnia lui privită nepărtinitor se așează printre cele rodnice și propășitoare ale țării.

Actul Unirii nu este povestit potrivit adevărului, unii socotindu-l opera *numai* a unui partid, alții ca *numai* o soluție de „conciliațiune". S'a micșorat — atât înfăptuirea lui cât și persoana domnitorului. S'a arătat [1]) totuși, că odată cu alegerea lui Cuza în Moldova se născuse acolo, mai întâiu răsleț, gândul alegerii aceluiaș domnitor și în Muntenia, singura cale piezișă de colire o opreliștei pusă de Convenția din Paris. A doua zi după alegere, la 6 Ianuarie, ministrul afacerilor străine austriac, — grijuliu de primejdia Unirii — telegrafiază din Viena trimisului său diplomatic la Paris spunându-i: „Cuza a fost ales la Iași, va fi ales și la București". Bolintineanu scria mai târziu, că deputații trimiși la Poartă să ducă știrea alegerii lui Cuza în Moldova, au cercetat în țară dacă alegerea Domnului muntean nu s'ar putea face în persoana lui Cuza.

După adânci frământări, furtunoase neînțelegeri și dureroase renunțări, simțiminte firești, s'a ajuns la soluția „conciliațiunii" împăcând atât partidele cât slujind ideea unirii. Greșit s'a mai spus de d. Dinu Brătianu că „datorit numai energiei lui Ion Brătianu s'a învins unele rezistențe în adunarea generală", când știut este că Brătianu și Rosetti, au fost cei din urmă și cu greu convinși. Alegerea lui Cuza n'a fost opera „roșilor" de atunci, liberalii de astăzi. Iar cât privește legenda greu de dărîmat, a faimoșilor *„măcelari"* adunați la poalele dealului mitropoliei cari cereau alegerea lui Cuza sau moartea deputaților, ea s'a întărit prin faptul că se adunase acolo, atât de Ghica, țăranii de pe moșiile lui de lângă București cât și de Brătianu și Rosetti, mahalagii răsculați de ei, unii și alții căutând numai zădărnicirea alegerii candidaților conservatori.

Astăzi se împlinesc 72 de ani de când în 11 Februarie 1866 Cuza a abdicat silnic. De altfel cu două luni înainte, el citise în Cameră o declarație prin care spunea că *„va fi totdeauna cu țara ; pentru țară, fără altă țintă de cât voința națională și marele interese ale României"* că nu va fi *„piedică la evenimente care ar consolida edificiu politic"* și că *„în Alexandru I, Românii vor găsi totdeauna pe colonelul Cuza care a declarat puterilor garante, că primește îndoita alegere numai ca un depozit sacru"*.

Cu alte cuvinte, omul care închegase legătura între cele două țări românești despărțite de veacuri, făgăduia să-și țină cuvântul dat să nu tulbure liniștea țării și era gata să-și lase locul unui domn dintr'o familie suverană, spre împlinirea dorințelor divanului *ad-hoc*. După abdicare, a părăsit țara trăind în străinătate, murind la Heidelberg în 1873. In Ianuarie 1870, Cuza a fost ales deputat de Mehedinți, însă renunță la mandat. Puțină vreme înainte, ducele de Gramont, ambasadorul Franței la Viena, caută o întâlnire cu fostul domnitor, la Doebling lângă Viena, și-i cercetează gândul asupra unei readuceri a sa în scaun. Arătând lui Cuza că în curând Franța va avea război cu Germania și că este sătulă de principele Carol, din pricina unor cuvinte scăpate de acesta privitor la unirea Românilor sub un singur sceptru, și că o schimbare n'ar fi grea, Cuza îi răspunde *„că orice s'ar întâmpla, el n'ar primi niciodată să se înapoieze în țară prin mijlocire străină"*. Cuza a știut să se poarte ca un domn, iar actul din 11 Februarie a avut urmări deosebit de fericite pentru România, statornicindu-se, prin alegerea lui Carol I, dinastia străină dorită de țară și înlăturarea certurilor jăuntrice.

Și totuși, mi-amintesc cuvântarea mai veche a d-lui Dinu Brătianu la radio, spu-

(Continuare în pagina 2-a)

1) Vezi lucrarea foarte documentată a d-lui I. C. Filitti „Alegerea de la 24 Ianuarie 1859" în **Revista Tinerimea Română** din Ianuarie 1932.

Inspirația lui Chopin

de EDUARD HERRIOT

Chopin e un gingaș și în acelaș timp un mare muzician care-și are originalitatea sa, caracteristicile sale proprii și care ne încântă; dar, el e deasemeni omul care a fost izgonit din țara sa, exilat împreună cu mulți alții, după alții și înaintea altora, printr'o revoluție care a sguduit îngrozitor Polonia și Europa, revoluția din 1831. Eu unul sunt dintre aceia cari, când aud în muzica lui Chopin ecoul acestor fanfare de cavalerie, care înseamnă retragerea trupelor poloneze si intrarea trupelor rusești, simt încă într'înșii ceva care vibrează și sângerează.

Când vorbim despre Chopin, vrem mai întâi să aducem omagiu țării sale, patriei sale. Un cuvânt care definește, cred, o anumită stare de spirit polonză, este cuvântul „Zal", melancolia, care e de un gen particular, care, — după mine, — pătrunde, învăluie asemenea unei cețe ușoare, întreaga operă a lui Chopin.

El a fost profund credincios patriei sale. Când a părăsit, în 1831, Europa centrală, spre a se duce la Paris, un scriitor polonez i-a scris o prea frumoasă scrisoare, spunându-i, — și cred că e un mare adevăr, — că un artist trebuie să fie mai întâi de toate, național. Aceasta e și părerea mea Nu există artă abstractă, nu există știință abstractă. Nu există artă abstractă, nu există artă care să

(Continuare în pagina 2-a)

Sporturile de iarnă în Alpi

La campionatele militare de ski, secțiunea cercetașilor francezi se pregătește de plecare în cursa pe echipe

Diguri prăbușite
de sloiuri de ghiață

Tallinn, 9 (Rador). — Presiunea gheței a devenit atât de puternică pe coastele Estoniei, încât digurile porturilor Tighi, Osmusare și Rohucila s'au prăbușit sub apăsarea sloiurilor.

—x o x—

Incercare de atentat împotriva unui rapid în Belgia

Bruxelles, 9 (Rador). — Eri seară s'a încercat un atentat asupra rapidului ce pleacse dela Bruxelles la Paris.

In apropiere de comuna Erbisoel necunoscuți au așezat mai multe traverse pe linie. Cum însă trenul venea cu viteză, traversele au fost aruncate de pe linie la mai multe sute de metri cu atâta putere încât au distrus un parapet de beton armat.

GENERALUL KAITEL
Noul ministru de război al Reichului

GENERALUL VON BRAUCHITSCH
noul comandant al armatei germane de uscat

—xxx●xxx—

PRINCIPELE MOȘTENITOR AL SUEDIEI DECORAT DE M. S. REGELE CAROL II

Stockholm, 9 (Rador). — *Principele moștenitor al Suediei a primit în audiență particulară pe d. Barbu Constantinescu, ministrul României.*

Reprezentanul României a remis cu acest prilej Augustului Principe brevetul de cavaler Mare Cruce al Ordinului Carol I, conferit de M. S. Regele Carol II.

———xxx●xxx———

Limba noastră

Dar tu, analfabetule, nu ești Eminescu

După ce a vorbit de slaba pregătire a candidatelor la catedrele de română, d. profesor Th. Capidan a făcut și câteva „propuneri concrete pentru remedierea răului".

A arătat „felul cum se poate *literariza* limba de școală în provinciile cu graiu dialectal". A cerut „ca predarea limbii materne în licee să fie supraveghiată de inspectori delegați din învățământul superior", fiindcă *„profesorii de liceu au nevoe de unele lămuriri și completări"*. A mai cerut „să se facă mai multă gramatică" și „să se creeze un manual tip, care, din când în când, ar putea fi revizuit de o comisiune instituită de Minister". D. Capidan crede că „studiul limbii materne trebue făcut bine mai întâi în școlile secundare și numai după aceea la Universitate".

Să ne oprim la această din urmă părere.

Invățământul limbii materne nu se poate face *bine* în școalele secundare, cât timp nu se face *bine* la universitate. Universitatea scoate pe profesori. Dacă sunt buni, înalță învățământul. Răi, îl coboară.

Ce limbă românească să învețe, ce simțire, ce mândrie, ce avânt spre frumos să prindă studentul, viitor profesor de română, de la d. Leca Morariu, decanul facultății de litere din Cernăuți? In jalnica sa broșură: „Erezia antilogistă", împărtășind acuma, după ce am avut pe Alecsandri, pe Odobescu, pe Eminescu, pe Creangă, părerea lui Ioan Voinescu, scrisă în 1848, sunt o sută de ani, că româna e „săracă", „primitivă", că ,țara noastră n'a avut nici o idee despre literatură, muzică, poezie, științe înalte și frumoase arte...", iar acuma *„că am început a ne deștepta* din somnul neștiinței (!) urmează să ne împrumutăm de la străini cu expresiile și cuvintele ce ne lipsesc...".

D. Leca Morariu, profesor universitar, nu știe că „nu e limbă în lume să fie desăvârșită, dar nu urmează de aci că trebue schimbată, ci trebue să se rămână la felul cum au vorbit-o autorii cei buni. Iar când ai un număr îndestulător de scriitori de seamă, *limba e fixată*. Astfel, nu se poate schimba nimic la italiana, la spaniola, la engleza, la franceza... Pricina e limpede: nu s'ar mai înțelege cărțile care fac instrucția și plăcerea națiunilor". (Voltaire, *Dictionnaire philosophique, Langues*).

Se sbat unii profesori, în neștiința lor, să îndreptățească folosirea cuvintelor străine, și aduc pildă pe Eminescu: nici el „nu s'a putut *dispensa* de neologisme în creația literară".

Nimeni n'a învățat pe acești profesori că la toți marii scriitori se găsesc greșeli. Dar greșeala e greșeală, nu pildă de urmat. N'a neologistă", d Morariu se năpustește, el, profesorul universitar, asupra cui vrea o limbă curată, și vorbește de „aberația antineo-

fost și nu e profesor francez, care să arate școlarilor barbarismele și greșelile de sintaxă ale lui Corneille, ca să-i îndemne să facă le fel. Și dacă un scriitor francez, cu mintea firavă, ar scrie cu barbarisme, fiindcă se găsesc și la Corneille, i s'ar aminti, fără îndoială, zicătoarea latinească *quod licet Jovi...* și i s'ar răspunde: — Dar tu, analfabetule, nu ești Corneille...

In scrisul lui Eminescu se găsesc neologisme, cum s'au strecurat și unele cacofonii. Dar nu pentru astea i-a rămas numele nemuritor. E mare pentru acele pagini, care înalță neamul pe culmi ne mai atinse, — pagini care vor dăinui cât va bate o inimă românească. E mare pentru gândirea lui adâncă, de o neîntrecută frumusețe, turnată în versuri armonioase, și într'o limbă fără păcat.

Studiul limbii materne e atât de neîngrijit în școalele secundare și în Universitate, încât cine trece prin aceste așezăminte, vorbește o limbă stricată și adesea nu-și dă seama nici de valoarea cuvintelor pe care le întrebuințează. Iată un profesor, harnic și cu gânduri bune de altfel, care a scris zilele acestea un articol: „Moment decisiv pentru înfăptuirea naționalizării școalei". Citesc: „Ideea naționalizării învățământului... e acum într'o *conjunctură* din cele mai favorabile (pe românește: împrejurările sunt din cele mai prielnice pentru naționalizarea învățământului)... Vom aproba și *secunda* (guvernul) cu toată priceperea și puterea noastră ca organizație profesională... Știu că se ridică mari obiecțiuni și grave *adversități* programului naționalist... *adversități* care... dacă ministerul educației naționale se va teme de puterea drepturilor câștigate... și mai știu eu și ce alte *scrupule*... atunci nu va realiza nimic".

Nici o „naționalizare" nu e cu putință cu o limbă în halul acesta. *Conjunctură* e un cuvânt din vorbirea barbară a economiștilor. N'are ce căuta în „naționalizarea învățământului". *A secunda* e *a ajuta* al nostru, pe care-l înțelege toată lumea. *Adversitate* e greșit întrebuințat. Nu înseamnă *dușmănie*, ci *vitregie, nenorocire, soartă rea. C'est dans l'adversité que les vrais amis se font connaître* — La nenorocire se văd adevărații prieteni. Despre cuvântul *scrupule*, cu sunet atât de urât, să nu mai vorbim. El trebue măturat din vorbirea oricărui dascăl, și chiar din vorbirea cui luptă pentru „naționalizarea școalei" !...

Cu profesori la universitate, și la licee, cari cred, vorbesc și scriu așa, nici „mai multă gramatică", nici un „manual tip", nici o „comisiune instituită de minister", nici toți „inspectorii delegați din învățământul superior", nici Dumnezeu din cer, nu pot îndrepta nimic.

T. PISANI

Citiți în pagina 9 :
Misterul dispariției însărcinatului cu afaceri sovietic n'a fost încă lămurit
Câteva ipoteze fanteziste
Ancheta judiciară continuă

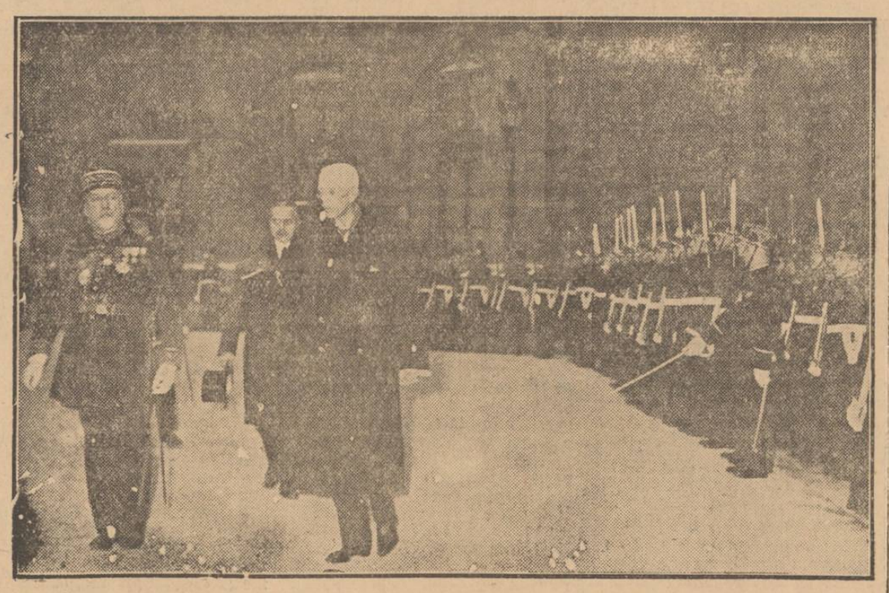

Regele Suediei în vizită la președintele republicei franceze